

1 Medžiagos arba mišinio ir bendrovės arba įmonės identifikavimas

1.1 Produkto identifikatorius

Prekybos ženklas:

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

1.2 Medžiagos ar mišinio nustatyti naudojimo būdai ir nerekomenduojami naudojimo būdai
Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

Medžiagos / mišinio panaudojimas

Naudojimui paruoštas skiedinys - Pramoninės, profesionalios ir privačios paskirties gaminy, skirtas maišymui su vandeniu, naudojimui statyboje. Nepatartina naudoti jokiais kitais tikslais.

1.3 Išsami informacija apie saugos duomenų lapo teikėją

Gamintojas / tiekėjas

KREISEL Vilnius, UAB
Metalo g. 6
02190 Vilnius
Lietuva

Tāl. +370 (0)52 16 40 41
Faks +370 (0)52 10 47 64
kreisel@kreisel.lt
kreisel.lt

Informacijos šaltinis:

Produktų saugos skyrius (darbo dienomis 8:00 - 16:00)

1.4 Pagalbos telefono numeris

Neatidėliotina informacija apsinuodijus: +370 / 5 236 20 52 , +370 / 687 533 78
Europos pagalbos numeris: 112

2 Galimi pavojai

2.1 Medžiagos ar mišinio klasifikavimas

Klasifikavimas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008

GHS05 korozija

Eye Dam. 1 H318 Smarkiai pažeidžia akis.

GHS07

Skin Irrit. 2 H315 Dirgina odą.

Skin Sens. 1 H317 Gali sukelti alerginę odos reakciją.

STOT SE 3 H335 Gali dirginti kvėpavimo takus.

Papildomos nuorodos:

Klasifikacija sąryšyje su odos ir akių dirginimu remiasi tyrimų su gyvūnais rezultatais, žr. literatūros 16 skyrių [4], [11] ir [12].

(Tęsinys 2 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 1 tęsinys)

2.2 Ženklavimo elementai

Ženklavimas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008

Gaminys klasifikuojamas bei ženklinamas pagal KŽP reglamentą.

Pavojaus piktogramos

GHS05 GHS07

Signalinis žodis

Pavojinga

Pavojų nustatantys komponentai etiketavimui:

Portlandcemenčio klinkeris

Kalcio dihidroksidas

Teiginiai apie pavojų

H315 Dirgina odą.

H318 Smarkiai pažeidžia akis.

H317 Gali sukelti alerginę odos reakciją.

H335 Gali dirginti kvėpavimo takus.

Įspėjamieji teiginiai

P102

Laikyti vaikams neprieinamoje vietoje.

P261

Stengtis neįkvėpti dulkių.

P271

Naudoti tik lauke arba gerai vėdinamoje patalpoje.

P280

Mūvėti apsaugines pirštines / dėvėti apsauginius drabužius / naudoti akių (veido) apsaugos priemones.

P305+P351+P338+P315

PATEKUS Į AKIS: Kelias minutes atsargiai plauti vandeniu. Išimti kontaktinius lęšius, jeigu jie yra ir jeigu lengvai galima tai padaryti. Toliau plauti akis. Nedelsiant kreiptis į gydytoją.

P302+P352+P332+P313

PATEKUS ANT ODOS: Nuplauti dideliu kiekiu muilo ir vandens. Jeigu sudirginama oda: kreiptis į gydytoją.

P304+P340

ĮKVĖPUS: išnešti nukentėjusį į gryną orą; jam būtina patogi padėtis, leidžianti laisvai kvėpuoti.

P362+P364

Nusivilkti užterštus drabužius ir išskalbti prieš vėl apsivelkant.

P501

Turinį/ talpą priduoti į atitinkamą atliekų surinkimo vietą.

2.3 Kiti pavojai

Sausam mišiniui sąveikaujant su vandeniu ar drėgme, iškart susidaro stipriai šarminis tirpalas. Dėl didelio šarmingumo drėgnas skiedinys gali sukelti odos ir akių dirginimą. Ypač ilgalaikio kontakto metu (pvz. klūpėjimas drėgname skiedinyje) dėl šarmingumo atsiranda rimtų odos pažeidimų pavojus.

Alveolinės frakcijos, kristalinio silicio oksido dalis sudaro mažiau kaip 1%. Atsižvelgiant į tai, produkto ženklavimas nėra privalomas. Tačiau, nepaisant to, rekomenduojama naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones.

Iš sauso mišinio susidaranti dulkės gali dirginti kvėpavimo takus. Pakartotinas didesnio dulkių kiekio įkvėpimas padidina riziką susirgti plaučių ligomis.

(Tęsinys 3 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 2 tęsinys)

Mišinys turi mažai chromatų, dėl ko nėra alergijos rizikos. Tirpaus chromo (VI) kiekis su vandeniu sumaišytame, paruoštame naudojimui mišinyje nesudaro daugiau kaip 0,0002% sausos cemento masės. Chromatų mažinimo efektyvumo prielaida yra tinkamas sausas sandėliavimas ir maksimalios laikymo trukmės laikymasis.

PBT ir vPvB vertinimo rezultatai

PBT: Nevartotina.

vPvB: Nevartotina.

3 Sudėtis arba informacija apie sudedamąsias dalis

3.1 Cheminė charakteristika: Medžiagos

Šis gaminys yra mišinys.

3.2 Cheminė charakteristika: Mišiniai

Aprašymas:

Neorganinių rišamųjų medžiagų, užpildų ir nekenksmingų priemaišų mišinys

Pavojaingos sudedamosios medžiagos:

CAS: 14808-60-7 EINECS: 238-878-4 Reg.nr.: -	Silicio dioksidas, kvarcinis smėlis (<1% RCS) Medžiaga, kuriai Bendrijoje taikomi poveikio darbo vietose apribojimai	50-100%
CAS: 65997-15-1 EINECS: 266-043-4 Reg.nr.: 02-2119682167-31	Portlandcemenčio klinkeris ☠ Eye Dam. 1, H318; ☠ Skin Irrit. 2, H315; Skin Sens. 1, H317; STOT SE 3, H335	25-50%
CAS: 1305-62-0 EINECS: 215-137-3 Reg.nr.: 01-2119475151-45	Kalcio dihidroksidas ☠ Eye Dam. 1, H318; ☠ Skin Irrit. 2, H315; STOT SE 3, H335	≤ 2,5%

Papildomos nuorodos

Nurodytų rizikos frazių turinio ieškoti 16 straipsnyje.

4 Pirmosios pagalbos priemonės

4.1 Pirmosios pagalbos priemonių aprašymas

Pirmoji pagalba

Bendra informacija:

Suteikiant pirmąją pagalbą, specialios asmeninės saugos priemonės nėra reikalingos, tačiau reikėtų vengti kontakto su gaminiu.

Įkvėpus:

Pašalinti dulkių šaltinį ir pasirūpinti grynu oru arba išnešti nukentėjusį į gryną orą. Esant pykinimui, kosuliui ar dirginimui, kreiptis į gydytoją.

Po kontakto su oda:

Nedelsiant apiplauti vandeniu ir muilu ir gerai išskalauti. Nedelsiant nusirengti išteptus, įsigėrusius drabužius. Drabužius prieš pakartotiną naudojimą išplauti. Batus, prieš pakartotinai naudojant, išvalyti. Nesiliaujant odos perštėjimui, kreiptis į gydytoją.

(Tęsinys 4 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 3 tęsinys)

Po kontakto su akimis:

Netrinti akių, nes dėl mechaninio poveikio akys gali būti papildomai pažeistos. Jei yra, išimti kontaktinius lęšius ir nedelsiant, mažiausiai 20 minučių skalauti akis atvertais vokais tekančiu vandeniu. Esant galimybei, naudoti izotoninį akių skalavimo tirpalą (pvz. 0,9% NaCl). Visuomet pasikonsultuoti su gydytoju.

Prarijus:

Neskatinti vėmimo. Nepraradus sąmonės, burną skalauti vandeniu, gerti daug vandens. Pasikonsultuoti su gydytoju ar kreiptis į Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biurą.

4.2 Svarbiausi simptomai ir poveikis (ūmus ir uždelstas)

Simptomai ir poveikis aprašyti 2 ir 11 skyriuose.

Kontaktas su akimis gali stipriai ir galimai negrįžtamai pažeisti akis.

Esant ilgalaikiam sąlyčiui, taip pat ir sauso būvio gaminyje gali dirginti drėgną odą ir sąlygoti odos dirglumą, dermatitą ar kitus stiprius odos pažeidimus.

Nuorodos gydytojui:

Gydymas simptominis

4.3 Nurodymas apie bet kokios neatidėliotinos medicinos pagalbos ir specialaus gydymo reikalingumą

Kreipiantis į gydytoją, pagal galimybes turėtų būti pateiktas šis Saugos duomenų lapas.

5 Priešgaisrinės priemonės**5.1 Gesinimo priemonės****Tinkamos gesinimo medžiagos:**

Tiek tiekiamas mišinys, tiek sumaišytas nėra degus. Dėl to gesinimo priemonės derinamos prie aplinkos gaisringumo.

5.2 Specialūs medžiagos ar mišinio keliami pavojai

Gaminys nėra sprogus ar degus ir su kitomis medžiagomis neturi degimą skatinančio poveikio. Kilus gaisrui gali susidaryti neorganinės degimo dulkės. Vengti dulkių susidarymo. Su vandeniu reaguoja šarmiškai.

5.3 Patarimai gaisrininkams

Specialiosios priemonės nėra būtinos. Gesinimui panaudotą vandenį surinkti atskirai, jis neturi patekti į kanalizaciją. Gaisro ir gesinimo vandens likučiai turi būti sutvarkyti pagal atitinkamas žinybines instrukcijas.

6 Avarijų likvidavimo priemonės**6.1 Asmens atsargumo priemonės, apsaugos priemonės ir skubios pagalbos procedūros**

Vengti dulkių susidarymo. Vengti patekimo ant odos ir į akis, tai pat neįkvėpti. Sekti nurodymais užkeretančiais kelią medžiagos sklidimui aplinkoje ir naudoti asmenines apsaugos priemones.

6.2 Ekologinės atsargumo priemonės

Kadangi gali sąlygoti pH vertės padidėjimą, neleisti patekti į vandens telkinius. pH vertei padidėjus virš 9, gali atsirasti ekotoksikologinis poveikis. Atkreiptinas dėmesys į nuotekų ir gruntinio vandens nacionalinius teisės aktus.

6.3 Izoliavimo ir valymo procedūros bei priemonės

Išbarstytą medžiagą surinkti sausai ir, esant galimybei, panaudoti. Vengti dulkių susidarymo. Valymui naudoti ne žemiau M dulkių klasės (LST EN 60335-2-69) pramoninį siurbį. Nešluoti sausai. Niekomet valymui nenaudoti suspausto oro. Sausai valant susidarant dulkėms, būtina

(Tęsinys 5 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

naudoti asmeninės saugos priemones. Vengti susidarančių dulkių įkvėpimo ir sąlyčio su oda. (Puslapio 4 tęsinys)
Surinktą medžiagą sunaikinti pagal instrukcijas.

Palikti sumaišytą skiedinį sukietėti ir utilizuoti (žiūrėti 13.1 skirsnį).

6.4 Nuoroda į kitus skirsnius

Informacija apie saugų vartojimą pateikiama 7 skyriuje.

Informacija apie asmens saugos priemones pateikiama 8 skyriuje.

Informacija apie sunaikinimą pateikiama 13 skyriuje.

7 Naudojimas ir sandėliavimas**7.1 Su saugiu tvarkymu susijusios atsargumo priemonės**

Garantuoti gerą darbo vietos vėdinimą/nutraukimą. Vengti dulkių susidarymo. Vengti kontakto su akimis ir oda. Dėvėti asmeninę apsauginę aprangą. Turi būti praustuvų/turi būti vandens, akių ir odos nuplovimui. Šio produkto negali naudoti asmenys, sergantys odos ligomis arba tokie asmenys, kurių odos jautrumas yra padidintas. Darbo metu nevalgyti, negerti, nerūkyti, nešniurkščioti.

Pasibaigus galiojimo laikui, gaminių nenaudoti, kadangi silpnėja esamų redukuojančių priemonių veikimas ir 2.3 skyriuje nurodyta ribinė tirpaus cromo(VI) koncentracija gali būti viršyta. Tokiu atveju dėl gaminyje esančių vandenyje tirpių chromatų po ilgo kontakto gali išsivystyti alerginis chromatinis dermatitas.

Nuorodos apsaugai nuo gaisro ir sprogo:

Nebūtinos jokios specialiosios priemonės.

7.2 Saugaus sandėliavimo sąlygos, įskaitant visus nesuderinamumus**Sandėliavimas:****Reikalavimai sandėliavimo patalpoms ir talpoms:**

Preparatą laikyti vaikams neprieinamoje vietoje. Laikyti gerai uždarytuose induose vėsioje ir sausoje vietoje. Nenaudoti jokių talpų iš lengvųjų metalų.

Nuorodos dėl laikymo bendrai:

Laikyti atokiai nuo maisto produktų, gėrimų ir pašarų.

Kitos sandėliavimo nuorodos:

Laikyti sausiai. Vengti vandens ir drėgmės patekimo. Visuomet saugoti originalioje pakuotėje. Netinkamai sandėliuojant (drėgmės patekimas) ar viršijus galiojimo laiką, gali susilpnėti esamų chromatų redukavimo medžiagų veikimas (žiūrėti 7.1 skyrių).

Sandėliavimo laikas:

Sandėliavimo laikas (sausai, iki 20 °C): žiūrėti nurodymą ant pakuotės.

Sandėliavimo klasė: 13**7.3 Konkretus (-ūs) galutinio naudojimo būdas (-ai)**

Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 5 tęsinys)

8 Poveikio prevencija/asmens apsauga

8.1 Kontrolės parametrai

Sudedamosios dalys su darbo vietoje stebėtinomis vertėmis:

14808-60-7 Silicio dioksidas, kvarcinis smėlis (<1% RCS)

PRD (LT)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 0,1 mg/m ³
MAK (D)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 0,15 A mg/m ³ 24; Y; DFG

65997-15-1 Portlandcemenčio klinkeris

AGW (D)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 5 E mg/m ³ DFG
---------	--

1305-62-0 Kalcio dihidroksidas

PRD (LT)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 5 mg/m ³ O
IOELV (EU)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 5 mg/m ³
MAK (D)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 1 E mg/m ³ vgl. Abschn. Xc
REACH (D)	TPRD Trumpalaikio poveikio ribinis dydis: 4 A mg/m ³ IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 1 A mg/m ³ DFG 1/2003
TRGS 900 (D)	IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 1 E mg/m ³ Y

DNEL lygių

1305-62-0 Kalcio dihidroksidas

Inhaliacinis(ė)	DNEL (15min.)	4 mg/m ³ (Darbuotojas)
	DNEL (8h)	1 mg/m ³ (Darbuotojas)

Papildomos ekspozicijos vertės, esant galimiems pavojams perdirbimo metu:

Sudedamosios dalys su bendrąja dulkių ribine verte

MAK (TRGS 900) (D)	TPRD Trumpalaikio poveikio ribinis dydis: 6 A 20 E mg/m ³ IPRD Ilgalaikio poveikio ribinis dydis: 1,25 A 10 E mg/m ³ A - IFA 6068 (2003) E - IFA 7284 (2003)
--------------------	--

A - Alveolinė frakcija E - Įkvepiamoji frakcija (DIN EN 481)

Papildomos nuorodos:

Už pagrindą buvo paimti sudarymo metu galioję sąrašai.

8.2 Poveikio kontrolė

8.2.1. Asmens saugos priemonės

Bendrosios saugos ir higienos priemonės:

Laikyti atokiai nuo maisto produktų, gėrimų ir pašarų. Suteptus drabužius nedelsiant nusivilkti ir prieš pakartotinį panaudojimą gerai išvalyti. Prieš pertraukas ir baigus darbą nusiplauti rankas. Vengti kontakto su akimis ir oda. Darbo metu nevalgyti, negerti, nerūkyti, nešniurkščioti. Odos apsaugai vartoti apsauginį odos kremą. Numatyti galimybę nusiprausti darbo vietoje.

(Tęsinys 7 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klizai

(Puslapio 6 tęsinys)

Kvėpavimo takų apsauga:

Respiratorius (FFP2 tipo pagal EN 149)

Ribinių verčių užtikrinimui naudoti efektyvias technines priemones, pvz. vietinio dulkių nusiurbimo įrangą. Esant pavojui viršyti ribines vertes, pvz. dirbant su atvirais sausais miltelių pavidalo gaminiiais ar naudojant purškimo būdu, naudoti pritaikytą kvėpavimo takų apsaugos kaukę:

Rankų apsauga:

Chemikalams atsparios pirštinės pagal EN 374

Mūvėti CE ženklą pažymėtas vandeniui nelaidžias, susidėvimui ir šarmams atsparias apsaugines pirštines. Dėl vandens laidumo odinės pirštinės nėra tinkamos ir gali praleisti chromatų turinčius junginius.

Pirštinių medžiaga:

Naudojant paruoštą mišinį, nereikalaujama naudoti cheminėms medžiagoms atsparių pirštinių (III kategorija). Tyrimai parodė, kad nitrilo impregnuotos medvilninės pirštinės (padengimas apie 0,15 mm) suteikia pakankamą apsaugą iki 480 minučių. Pakeisti pramirkusias pirštines. Turėti pirštines pakeitimui.

Pirštinių medžiagos persigėrimo laikotarpis:

Tikslaus apsauginių pirštinių susidėvimą laiko teirautis gamintojo ir laikytis nurodytos trukmės.

Ilgalaikiam kontaktui tinka pirštinės iš šių medžiagų:

Pirštinės iš nitrilo kaučiukas

Rekomenduojamas gaminio storis: $\geq 0,15\text{mm}$

Netinka pirštinės iš šių medžiagų:

Odinės pirštinės

Akių apsauga:

Susidarant dulkėms ar esant taškymosi pavojui, naudoti sandarius apsauginius akinius (pagal EN 166).

Kūno apsauga:

Dėvėti apsauginius drabužius ilgomis rankovėmis, avėti sandarią avalynę. Jei neįmanoma išvengti kontakto su skiediniu, reikėtų dėvėti ir vandeniui nelaidžius drabužius. Neleisti skiediniui patekti į batus.

Rizikos valdymo priemonės:

Reikalingo efektyvumo užtikrinimui reikalingi personalo teisingo asmeninių saugos priemonių naudojimo apmokymai.

8.2.2. Papildomos nuorodos techninės įrangos pritaikymui

Dulkių susidarymui mažinti reikėtų naudoti uždaras sistemas (pvz. silosus su juostiniais transporteriais), vietinius nusiurbimus arba kitus techninius įrenginius, pvz. tinkavimo mašinas.

(Tęsinys 8 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 7 tęsinys)

8.2.3. Aplinkos ekspozicijos ribojimas ir stebėjimas

Kadangi gali sąlygoti pH vertės padidėjimą, neleisti patekti į vandens telkinius. pH vertei padidėjus virš 9, gali atsirasti ekotoksikologinis poveikis. Atkreiptinas dėmesys į nuotekų ir gruntinio vandens nacionalinius teisės aktus.

9 Fizinės ir cheminės savybės

9.1 Informacija apie pagrindines fizines ir chemines savybes**Bendra informacija****Išvaizda:**

Forma:	Milteliai
Spalva:	Šviesiai pilka(s)
Kvapas:	Bekvapis(ė)

pH vertė:	10 - 11 Prisotintas vandens tirpalas
------------------	---

Sudėties pakeitimas

Tirpimo taškas / Tirpimo sritis:	> 1300 °C
Virimo taškas / Virimo sritis:	Nevartotina.

Užsidegimo taškas:	Nevartotina.
---------------------------	--------------

Degumas (kietas, dujinis):	Medžiaga nedegi.
-----------------------------------	------------------

Uždegimo temperatūra:

Suirimo temperatūra:	Nenustatyta.
-----------------------------	--------------

Savaiminis užsidegimas:	Produktas savaime neužsidega.
--------------------------------	-------------------------------

Sprogimo pavojus:	Produktas nekelia sprogo pavojaus.
--------------------------	------------------------------------

Tankis:	Nenustatyta.
----------------	--------------

Birumo tankis esant 20 °C:	1400 - 1600 kg/m ³
-----------------------------------	-------------------------------

Tirpumas / Maišymas su vandeniu:	Mažai tirpus(i).
---	------------------

Tirpiklių sudėtis:	
Organiniai tirpikliai:	0,0 %
VOC (EC)	0,00 %

9.2 Kita informacija	Nėra jokių kitų svarbių informacijų.
-----------------------------	--------------------------------------

10 Stabilumas ir reaktingumas

10.1 Reaktingumas

Su vandeniu reaguoja šarmiškai. Nuo sąlyčio su vandeniu vyksta numatyta reakcija, dėl kurios produktas sukietėja ir sudaro tvirtą masę, nereaguojančia su aplinka.

10.2 Cheminis stabilumas Tinkamai ir sausai sandėliuojamas gaminy yra stabilus.

Terminis irimas / vengtinės sąlygos:

Nesuyra vartojant pagal instrukciją.

(Tęsinys 9 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 8 tęsinys)

10.3 Pavojingų reakcijų galimybė

Nežinomos jokios pavojingos reakcijos (žiūrėti 10.5).

10.4 Vengtinios sąlygos

Sandėliuojant vengti vandens ir drėgmės patekimo (mišinys su drėgme reaguoja šarmiškai ir kietėja).

10.5 Nesuderinamos medžiagos

Egzotermiškai reaguoja su rūgštimis; drėgnas produktas yra šarminis ir reaguoja su rūgštimis, amonio druskomis ir netauriaisiais metalai, pvz. aliuminiu, cinku, žalvariu. Reakcijoje su netauriaisiais metalais išsiskiria vandenilis.

10.6 Pavojingi skilimo produktai Nesuyra tinkamai sandėliuojant ir vartojant.**Sandėliavimo laikas:**

Sandėliavimo laikas (sausai, iki 20 °C): žiūrėti nurodymą ant pakuotės.

Kitos nuorodos:

Mišinys pasižymi mažu chromo kiekiu. Sumaišius su vandeniu, paruoštoje naudoti formoje vandenyje tirpaus chromo (VI) kiekis sudaro ne daugiau 2 mg/kg sausos produkto masės. Chromą redukuojančios savybės išlieka saugant tinkmose sausose sąlygose ir atsižvelgiant į maksimalią laikymo trukmę.

11 Toksikologinė informacija

11.1 Informacija apie toksinį poveikį

Produktas nebuvo išbandytas. Išvada padaryta remiantis komponentų savybėmis.

Ūmus toksiškumas**Klasifikacijai svarbios LD/LC50 vertės:****65997-15-1 Portlandcemenčio klinkeris**

Oralinis(ė)	LD50	>2000 mg/kg (Pelė) Tiriant cemento dulkes su gyvūnais, aktualus toksiškumas nenustatytas. Pagal esamus duomenis klasifikavimo kriterijai laikomi neišpildytai.
Dermalinis(ė)	LD0 (no lethality)	2000 mg/kg (Triušis) (Limit test 24h [4]) Pagal esamus duomenis klasifikavimo kriterijai laikomi neišpildytai.
Inhaliacinis(ė)	LD0 (no lethality)	5 mg/m ³ (Žiurkė) (Limit test [10]) Pagal esamus duomenis klasifikavimo kriterijai laikomi neišpildytai.

1305-62-0 Kalcio dihidroksidas

Oralinis(ė)	LD50	7340 mg/kg (Žiurkė) (OECD 425) >2500 mg/kg (Triušis) (OECD 402)
Dermalinis(ė)	LD50	>2500 mg/kg (Triušis) (OECD 402)

Pirminis perštėjimo efektas:**Prie odos:**

Peršti odą ir gleivines.

(Tęsinys 10 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 9 tęsinys)

Cementas dirgina odą ir gleivinę. Sausas cementas sąlytyje su drėgna oda ar oda sąlytyje su drėgnu arba šlapiu cementu gali sukelti įvairias dirginančias ir uždegimines odos reakcijas, pvz. paraudimą ir supleišėjimą. Ilgalaikis kontaktas kartu su mechaniniu nutrynimu gali stipriai pažeisti odą (žiūrėti 16 skyrių Literatūra [4]).

Kalcio dihidroksidas dirgina odą (in vivo, triušis). Studijų rezultatais kalcio dihidroksidas klasifikuojamas kaip dirginantis odą (H315 – dirgina odą).

Prie akies:

Stiprus peršėjimo poveikis, galintis padaryti sunkią žalą akims.

Testas in vitro parodė įvairaus stiprumo portlandcemenčio klinkerio poveikį ragenai. Apskaičiuotas iritacijos indeksas yra 128. Tiesioginis kontaktas su cementu dėl mechaninio poveikio, dirginimo ir uždegimo gali stipriai pažeisti rageną. Tiesioginis kontaktas su didesniais sauso ar drėgno cemento kiekiais gali turėti poveikį nuo vidutinio akių dirginimo iki stiprių akių pažeidimų ir apakimo (žiūrėti 16 skyrių Literatūra [11] ir [12]).

Studijų rezultatais (in vivo, triušis) kalcio dihidroksidas gali stipriai pažeisti akis (H318 – smarkiai pažeidžia akis).

Jautrumas:

Dėl kontakto su oda galimas dirginimas.

Specifinis vienkartinio poveikio organų taikinių toksiškumas:

Cemento dulkių poveikis gali dirginti kvėpavimo takus. Koncentracijai darbo vietoje viršijus ribinę vertę, gali atsirasti kosulys, čiaudulys ar dusulys (žiūrėti 16 skyrių Literatūra [1]).

Kalcio dihidroksidas dirgina kvėpavimo takus (STOT SE 3 / H335 – gali dirginti kvėpavimo takus).

Specifinis pakartotinio poveikio organų taikinių toksiškumas:

Ilgalaikis plaučiams pavojingos frakcijos cemento dulkių, kurių koncentracija viršija leistinas darbo vietoje ribines vertes, poveikis gali sąlygoti kosulį, dusulį ir chroniškus obstrukcinius kvėpavimo takų pokyčius. Žemose koncentracijose chroniško poveikio pastebėta nebuvo (žiūrėti 16 skyrių Literatūra [17]). Pagal esamus duomenis klasifikavimo kriterijai laikomi neišpildytais.

Cementas gali sustiprinti esamus odos, akių ir kvėpavimo takų susirgimus, pvz. plaučių emfizemą ar astmą.

Paūmėjęs arba chroniškas toksiškumas:

Kai kuriems asmenims po kontakto su drėgnu cementu gali susidaryti odos egzemos. Šios yra sukeltos dėl pH vertės (dirginantis kontaktinis dermatitas) arba imunologinės reakcijos į tirpujį chromą (VI) (alerginis kontaktinis dermatitas), žr. literatūros 16 skyrių [5] ir [13].

Papildomos toksikologinės nuorodos:

Produktas yra pavojingas pagal šiuos kriterijus, pateikiamus paskutinėje aktualioje bendrųjų ES mišinių klasifikavimo nuostatų redakcijoje:

Perštintis

CMR padarinius (kancerogeniškumą, mutageniškumą ir toksiškumą reprodukcijai):

Priežastinis ryšys tarp cemento ir vėžinių susirgimų nebuvo nustatytas. Nėra mutageninio poveikio kamieninėms ląstelėms ir reprodukcijos toksinio poveikio požymių, žr. literatūros 16 skyrių [1] ir [14-16].

Genotoksinis kalcio dihidroksido potencialas nėra žinomas (Bacterial reverse mutation assay, Ames test, OECD 471: negatív). Kalcis, pateiktas kaip kalcio laktatas, nėra kancerogeninis (eksperimento rezultatas, žiurkė). Kalcis, pateiktas kaip kalcio karbonatas, nėra toksiškas reprodukcijai (eksperimento rezultatas, pelė). Dėl kalcio dihidroksido pH efekto nėra kancerogeninės rizikos. Turimi žmogaus epidemiologiniai duomenys.

(Tęsinys 11 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 10 tęsinys)

11.2 Praktinė patirtis

Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

11.3 Bendros pastabos

Žiūrėti 16 skyrių (Literatūra).

12 Ekologinė informacija

12.1 Toksiškumas

Produktas nebuvo išbandytas. Išvada padaryta remiantis komponentų savybėmis.

Vandeninis toksiškumas:**65997-15-1 Portlandcemenčio klinkeris**

LC50	- mg/l (Vandens blusa - daphnia magna) (low effect [6,8]) - mg/l (Dumbliai - selenastrum coli) (low effect [7,8]) - mg/l (Nuosėdos) (low effect [9])
------	--

1305-62-0 Kalcio dihidroksidas

EC50 (48h)	49,1 mg/l (Bestuburiai - invertebrate)
EC50 (72h)	184,57 mg/l (Dumbliai)
LC50 (96h freshwater)	33,884 mg/l (Afrikinis šamas - clarias gariepinus) 50,6 mg/l (Žuvis)
LC50 (96h seawater)	457 mg/l (Žuvis) 158 mg/l (Bestuburiai - invertebrate)

12.2 Patvarumas ir skaidomumas

Neorganinis produktas, biologinio valymo metu napasišalina iš vandens.

12.3 Bioakumuliacijos potencialas

Organizmuose nesikaupia.

12.4 Judumas dirvožemyje

Mažai tirpus(i)

Ekotoksiniai poveikiai:**1305-62-0 Kalcio dihidroksidas**

EC10/LC10 (NOEC)	12000 mg/kg (Žemės mikroorganizmai) 2000 mg/kg (Žemės makroorganizmai)
NOEC (14d)	32 mg/l (Bestuburiai - invertebrate)
NOEC (21d)	1080 mg/kg (Augalai bendrai)
NOEC (72h)	48 mg/l (Dumbliai)
NOEC (96h)	56 mg/l (Gupija - poecilia reticulata)

Elgesys valymo įrengimuose:

Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

Testo rūšis Poveikio koncentracija Metodas Vertinimas

Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

Pastaba:

Ekologiniai toksiniai portlandcemenčio tyrimai su Daphnia magna (U.S. EPA, 1994a, žiūrėti 16 skyrių Literatūra [6]) ir su Selenastrum Coli (U.S. EPA, 1993, žiūrėti 16 skyrių Literatūra [7]) parodė tik mažą toksinį poveikį. Dėl to nebuvo galima nustatyti LC50 ir EC50 verčių, žiūrėti 16 skyrių

(Tęsinys 12 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 11 tęsinys)
Literatūra [8]. Taip pat nebuvo galima patvirtinti toksinio poveikio nuosėdoms, žiūrėti 16 skyrių
Literatūra [9]. Tačiau didesnio cemento kiekio patekimas į vandenį gali sąlygoti pH padidėjimą ir, esant ypatingoms sąlygoms, toksiškai veikti vandens organizmus.

Kitos ekologinės nuorodos:

Bendrosios nuorodos:

Vandens užteršimo klasė 1 (Savarankiška klasifikacija): lengvai užteršia vandenį
Neleisti neskiestame pavidale arba didesniais kiekiais patekti į gruntinius vandenis, vandens telkinius ar kanalizaciją.

12.5 PBT ir vPvB vertinimo rezultatai

PBT: Nevartotina.

vPvB: Nevartotina.

12.6 Kitas nepageidaujamas poveikis

Nėra jokių kitų svarbių informacijų.

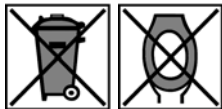
Literatūra

Žiūrėti 16 skyrių (Literatūra).

13 Atliekų tvarkymas

13.1 Atliekų tvarkymo metodai

Rekomendacija:

Negalima pašalinti kartu su buitinėmis atliekomis. Neleisti patekti į kanalizaciją.

Sausai surinkti, saugoti pažymėtoje talpykloje ir galimai, neviršijant galiojimo laiko, naudoti arba, vengiant bet kokio kontakto su oda ir dulkių susidarymo, sumaišyti su vandeniu. Sudrėkusį ar šlapią gaminių palikti kietėti ir utilizuoti.

Europos atliekų katalogas

16 03 03*	Neorganinės atliekos, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų
17 09 04	mišrios statybinės ir griovimo atliekos, nenurodytos 17 09 01, 17 09 02 ir 17 09 03
15 01 01	popieriaus ir kartono pakuotės

16 03 03 nesunaudoto gaminių likučiams

17 09 04 vandeniu atskiestam ir sukietėjusiam gaminiui

15 01 01 tuščioms pakuotėms

13.2 Nevalytos pakuotės

Rekomendacija:

Atsikratymas pagal žinybinį reglamentą.

Perdirbimui atiduoti tik visai tuščias pakuotes.

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 12 tęsinys)

14 Informacija apie gabenimą

14.1 UN numeris ADR, ADN, IMDG, IATA	Atkrenta
14.2 JT teisingas krovinio pavadinimas ADR, ADN, IMDG, IATA	Atkrenta
14.3 Gabenimo pavojingumo klasė (-s) ADR, ADN, IMDG, IATA klasė	Atkrenta
14.4 Įpakavimo grupė ADR, IMDG, IATA	Atkrenta
14.5 Pavojus aplinkai Marine pollutant:	Ne
14.6 Specialios atsargumo priemonės naudotojams	Nevartotina.
14.7 Nesupakuotų krovinių vežimas pagal MARPOL 73/78 II priedą ir IBC kodeksą	Nevartotina.
UN "Model Regulation":	-

15 Informacija apie reglamentavimą

15.1 Su konkrečia medžiaga ar mišiniu susiję saugos, sveikatos ir aplinkos teisės aktai
Nacionaliniai normatyvai:

Biocidiniai agentai (98/8/EB):

Į sudėtį neįeina nė viena iš sudėtinių dalių.

Vandens taršos klasė:

1 (Savarankiška klasifikacija) vandens užteršimo klasė: silpnai teršiantis vandenį.

Kitos nuostatos, apribojimai ir draudimai:

- REACH Reglamentas EG 1907/2006 (REACH), XVII priedas Nr. 47 (chromoVI junginiai).
- Direktyva dėl Europos atliekų sąrašo (atliekų sąrašas - Europos atliekų katalogas).
- Technical Rules for Hazardous Substances 900 - Workplace exposure limits (TRGS 900, Germany)

15.2 Cheminės saugos vertinimas

Cheminės saugos vertinimas nebuvo atliktas.

16 Kita informacija

Pakeitimų pagrindas

* Lyginant su buvusia versija, pakeisti duomenys

R ir H žymuo (numeris ir pilnas tekstas):

- H315 Dirgina odą.
- H317 Gali sukelti alerginę odos reakciją.
- H318 Smarkiai pažeidžia akis.

(Tęsinys 14 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 13 tęsinys)

H335 Gali dirginti kvėpavimo takus.

Nurodymų patarimai:

Papildomi, išplečiantys reglamentuojamus veiklos su pavojingomis medžiagomis nurodymus, mokymai nėra reikalaujami.

Literatūra

- [1] Portland Cement Dust-Hazard assessment document EH75/7, UK Health and Safety Executive, 2006: <http://www.hse.gov.uk/pubns/web/portlandcement.pdf>.
- [2] Technische Regel für Gefahrstoffe „Arbeitsplatzgrenzwerte“, 2009, GMBI Nr.29 S.605.
- [3] MEASE 1.02.01 Exposure assessment tool for metals and inorganic substances, EBRC Consulting GmbH für Eurometaux, 2010
- [4] Observations on the effects of skin irritation caused by cement, Kietzman et al, Dermatosen, 47, 5, 184-189 (1999).
- [5] Epidemiological assessment of the occurrence of allergic dermatitis in workers in the construction industry related to the content of Cr (VI) in cement, NIOH, Page 11, 2003.
- [6] U.S. EPA, Short-term Methods for Estimating the Chronic Toxicity of Effluents and Receiving Waters to Freshwater Organisms, 3rd ed. EPA/600/7-91/002, Environmental Monitoring and Support Laboratory, U.S. EPA, Cincinnati, OH (1994a).
- [7] U.S. EPA, Methods for Measuring the Acute Toxicity of Effluents and Receiving Waters to Freshwater and Marine Organisms, 4th ed. EPA/600/4-90/027F, Environmental Monitoring and Support Laboratory, U.S. EPA, Cincinnati, OH (1993).
- [8] Environmental Impact of Construction and Repair Materials on Surface and Ground Waters. Summary of Methodology, Laboratory Results, and Model Development. NCHRP report 448, National Academy Press, Washington, D.C., 2001.
- [9] Final report Sediment Phase Toxicity Test Results with Corophium volutator for Portland clinker prepared for Norcem A.S. by AnalyCen Ecotox AS, 2007.
- [10] TNO report V8801/02, An acute (4-hour) inhalation toxicity study with Portland Cement Clinker CLP/GHS 03-2010-fine in rats, August 2010.
- [11] TNO report V8815/09, Evaluation of eye irritation potential of cement clinker G in vitro using the isolated chicken eye test, April 2010.
- [12] TNO report V8815/10, Evaluation of eye irritation potential of cement clinker W in vitro using the isolated chicken eye test, April 2010.
- [13] European Commission's Scientific Committee on Toxicology, Ecotoxicology and the Environment (SCTEE) opinion of the risks to health from Cr (VI) in cement (European Commission, 2002): http://ec.europa.eu/health/archive/ph_risk/committees/sct/documents/out158_en.pdf.
- [14] Investigation of the cytotoxic and proinflammatory effects of cement dusts in rat alveolar macrophages, Van Berlo et al, Chem. Res. Toxicol., 2009 Sept; 22(9):1548-58
- [15] Cytotoxicity and genotoxicity of cement dusts in A549 human epithelial lung cells in vitro; Gminski et al, Abstract DGPT conference Mainz, 2008.
- [16] Comments on a recommendation from the American Conference of governmental industrial Hygienists to change the threshold limit value for Portland cement, Patrick A. Hessel and John F. Gamble, EpiLung Consulting, June 2008.
- [17] Prospective monitoring of exposure and lung function among cement workers, Interim report of the study after the data collection of Phase I-II 2006-2010, H. Notø, H. Kjuus, M. Skogstad and K.-C. Nordby, National Institute of Occupational Health, Oslo, Norway, March 2010.
- [18] Anonymous, 2006: Tolerable upper intake levels for vitamins and minerals Scientific Committee on Food, European Food Safety Authority, ISBN: 92-9199-014-0 [SCF document]
- [19] Anonymous, 2008: Recommendation from the Scientific Committee on Occupational Exposure Limits (SCOEL) for calcium oxide (CaO) and calcium dihydroxide (Ca(OH)₂), European Commission, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, SCOEL/SUM/137 February 2008

Duomenų suvestinę sudarantis skyrius:

Produktų saugos skyrius (+43/(0)5522-41646-0 / klaus.ritter@fixit-gruppe.com)

(Tęsinys 15 psl.)

KREISEL UNI-KLEBER 114 - Putų polistireno ir statybiniai plytelių klijai

(Puslapio 14 tęsinys)

Asmuo kontaktams:

Dr. Klaus Ritter

Santrumpos ir akronimai:

RID: Règlement international concernant le transport des marchandises dangereuses par chemin de fer (Regulations Concerning the International Transport of Dangerous Goods by Rail)

ICAO: International Civil Aviation Organisation

MAK: Maximale Arbeitsplatz-Konzentration (maximum concentration of a chemical substance in the workplace, Austria/Germany)

PBT: persistent, bioaccumulative and toxic properties

vPvB: very persistent, bioaccumulative properties

ADR: Accord européen sur le transport des marchandises dangereuses par Route (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)

IMDG: International Maritime Code for Dangerous Goods

IATA: International Air Transport Association

GHS: Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals

EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances

ELINCS: European List of Notified Chemical Substances

CAS: Chemical Abstracts Service (division of the American Chemical Society)

DNEL: Derived No-Effect Level (REACH)

LC50: Lethal concentration, 50 percent

LD50: Lethal dose, 50 percent

Skin Irrit. 2: Skin corrosion/irritation, Hazard Category 2

Eye Dam. 1: Serious eye damage/eye irritation, Hazard Category 1

Skin Sens. 1: Sensitisation - Skin, Hazard Category 1

STOT SE 3: Specific target organ toxicity - Single exposure, Hazard Category 3

Kita informacija:

Duomenys šiame saugos duomenų lape aprašo mūsų gaminio saugos reikalavimus ir remiasi aktualiomis mūsų žiniomis. Jos nesuteikia gaminio savybių garantijos. Mūsų gaminių gavėjas savo atsakomybe turi laikytis galiojančių teisinių dokumentų taip pat ir tokių, kurie nepaminėti šiame duomenų lape.